

ANVÄNDAR**UNDERSÖKNING** 2014

Hur ser användarnas attityder ut till gas som drivmedel? Vilka förbättrings- och utvecklingspunkter finns kring användandet av gas som drivmedel i Skellefteå och Sundsvall? För att få djupare insikter i detta har WDO utfört en användarundersökning på uppdrag av projektet BioGaC under hösten 2014.

Samfinansierat av EU
Transeuropeiska transportnätet (TEN-T)

REGION
VÄSTERBOTTEN

Länsstyrelsen
Västernorrland

OM BIOGAC

Inom projektet BioGaC undersöks hur man kan skapa en väl fungerande infrastruktur för fordonsgas i Norra Sverige - ett glesbefolkat område utan befintligt gasnät. Fokus i arbetet ligger på marknaden och användaren. Denna användarundersökning är en del av projektet. Inom BioGaC ska man även bygga och förbättra tankställen med fordonsgas längs Norrlandskusten. Detta ska utvärderas och, tillsammans med andras erfarenheter i såväl Sverige som andra delar av Europa, utmyнна i en handbok, som ska spridas till områden med liknande förutsättningar som Norra Sverige.

Projektägare

Skellefteå kommun

Projektdeltagare

Piteå kommun, Örnsköldsviks kommun, Sundsvalls kommun, Härnösand Energi & Miljö, AC Fordonsgas AB, AGA Gas AB och BioFuel Region

Finansiärer

EU:s TEN-T-program, Region Västerbotten och Länsstyrelsen Västernorrland

Projektbudget

39 miljoner kronor, varav EU står för hälften via TEN-T-programmet

AC Fordonsgas AB

BioFuel Region™

01.**INLEDNING**

Efter genomfört uppdrag är vår uppfattning att det överlag finns en god kunskap och positiv attityd kring gas som drivmedel. Vi anser att denna utveckling går att förstärka genom att använda strategiska verktyg men att det grundläggande behovet är en förstärkning och en kvalitetssäkring av gasinfrastrukturen i de berörda orterna. Fler anläggningar och högre driftsäkerhet är en förutsättning för att användningen av gasfordon ska kunna öka markant och bli ett attraktivt alternativ för såväl verksamheter som privatbilister.

Hos majoriteten av användarna finns en positiv attityd till att använda drivmedel och fordon med låg negativ miljöpåverkan. Men några problem återkommer i intervjuerna, som härrör antingen till tankningen, fordonet eller arbetsmiljön. Det är viktigt att skilja på dessa problemområden för att rätt aktör ska fokusera på rätt insatser.

Parallellt med dessa förbättringsinsatser föreslår vi ett systematiskt informations- och kommunikationsarbete för att påverka attityden till användandet av gasfordon.

Vi vill tacka för förtroendet att genomföra denna användarundersökning för BioGaC - ett arbete som vi hoppas kan förmedla en god nulägesbild med fokus på framtiden och hur man kan tillvarata dess möjligheter.

/Jonas Nygren .WDO

02. **UPPDRAGET**

WDO fick under hösten 2014 uppdraget av BioGaC att utföra en användarundersökning. Undersökningen skulle rikta sig mot användare av gasdrivna fordon i Skellefteå och Sundsvall och bestå av strukturerade intervjuer, majoriteten över telefon och ungefär en tredjedel som djupintervjuer i mötesform.

I uppdraget ingick även förarbete i form av utformning av frågor, att söka fram personer att intervjua och boka in, samt efterarbete i form av dokumentation, bearbetning, analys samt muntlig och skriftlig redovisning.

Syftet med användarundersökningen har varit tredelat:

- Att få en övergripande bild av användarnas attityder till gas som drivmedel (biogas och naturgas).
- Att identifiera förbättrings- och utvecklingspunkter.
- Att samla in nolldata för kommande mätning av attitydförändringar.

Det övergripande syftet är alltså inte bara att få en ögonblicksbild av hur användningen av gasfordon fungerar idag, utan fokus ligger på framtiden och på förbättringar.

03. METOD

Totalt genomfördes 111 intervjuer, varav 76 telefonintervjuer och 35 djupintervjuer.

Telefonintervjuerna har varit enkätstyrda men med möjlighet till frisvar. Djupintervjuerna har varit personliga intervjuer med frisvar inom givna områden. Vårt förhållningssätt har varit att bygga upp ett förtroende med respondenten, så att hen ska känna att det är öppet att berätta mer. Vi kan konstatera att vi vid flera tillfällen lyckades väcka ett engagemang hos respondenten kring utvecklingen av gas som drivmedel.

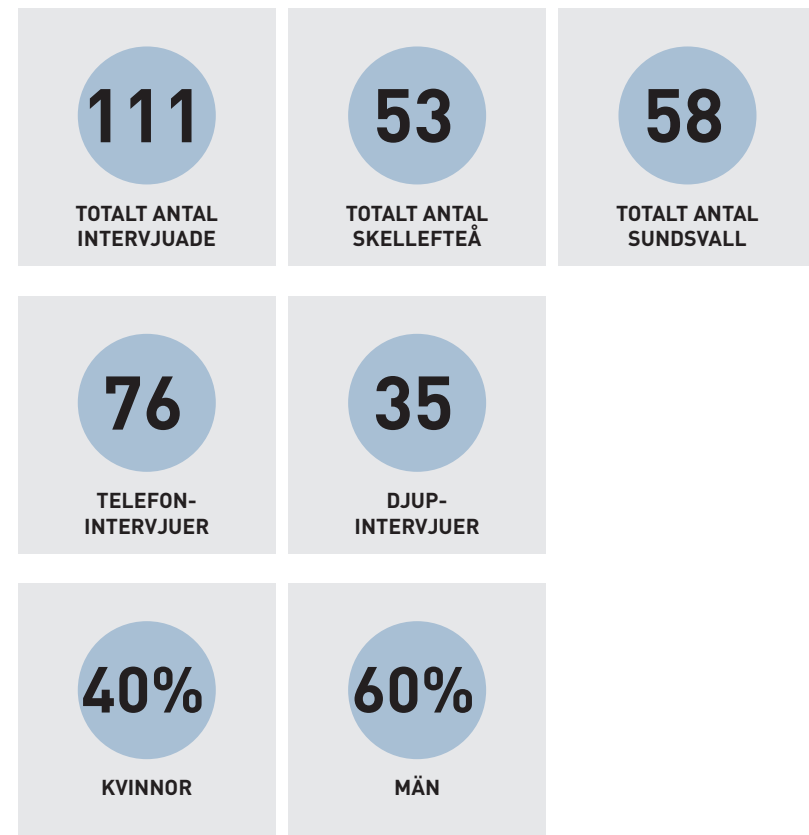
Målsättningen var att få en jämn fördelning mellan de två deltagande kommunerna, i slutändan blev det 58 intervjuer med Sundsvallsbor och 53 intervjuer med Skelleftebor.

De intervjuade bestod övervägande av personer som använder gasfordon i tjänsten, men även ett antal privatbilister. Både förare av yrkesfordon och personbilar deltog. För att få en så bred och rättvis bild som möjligt intervjuade vi allt från sällananvändare till de som använder gasfordon dagligen.

En jämn fördelning mellan könen eftersträvades i arbetet. Det blev dock en viss övervikt av män, ca 60 % män och 40 % kvinnor, då dessa även var fler i de kontaktlistor vi fick fram.

Frågorna har dels varit frågor där svaren ska anges på en numrerad skala, men även ja/nej-frågor samt frisvarsfrågor. Respondenten har alltid fått utrymme att fritt kommentera varje fråga.

Svarsmaterialet gav oss möjlighet att kombinera statistik med ett stort batteri av frisvar, vilket har nyanserat vår analys. Det betyder att slutsatser från analysen inte alltid går att belägga till fullo i statistik, utan även baseras på kommentarer och den känsla WDO erhöll från svaren.

04. **GENOMFÖRANDE & RESPONS**

De fokusgrupper vi ville nå var offentliga användare, yrkesanvändare och privatpersoner. Skellefteå och Sundsvalls kommun bistod med listor över användare av kommunens bilpool. Att nå övriga slutanvändare visade sig vara besvärligare. Ofta fick vi börja med att söka upp nyckelpersoner, dvs chefer och fordonsansvariga, som kunde förankra vårt arbete hos medarbetarna för att därefter ge oss namn och kontaktuppgifter.

Att få fram namn samt få tag på personerna för att boka in intervjuer var tidskrävande. Svårast var att komma in hos externa bolag och aktörer. Dock visade sig vårt tillvägagångssätt vara förtroendeingivande för frågan. Bemötandet var positivt hos alla involverade och endast tre stycken av de tillfrågade tackade nej till att medverka i en intervju.

Först genomfördes två testintervjuer och utifrån dessa kunde utformningen av frågorna anpassas något. Alla respondenter har inte svarat på alla frågor, till exempel hade vissa sällananvändare inte provat att tanka gas, varför de inte kunde svara på de frågorna.

05. SAMMANSTÄLLNING AV RESULTAT

Resultatsammanställningen i undersökningen har delats in i tre huvudområden:

- **Användaren, dennes attityder och preferenser**
- **Kunskap kring drivmedel, specifikt fordonsgas (biogas och naturgas)**
- **Erfarenheter och upplevelser av att köra och tanka ett gasdrivet fordon**

Vi har valt att redovisa vår analys utifrån dessa tre områden, samt i slutet några reflektioner som vi anser är relevanta utifrån materialet.

Resultatet är baserat på en samlad bild utifrån såväl statistik som frsvar/kommentarer. När medelvärden redovisas kommer de från svar givna på en skala från 1 till 6, där 6 är det mest positiva/högsta omdömet.

RESULTAT OMRÅDE 1

ANVÄNDAREN, DENNES ATTITYDER OCH PREFERENSER

OMRÅDE 1: ANVÄNDAREN, DENNES ATTITYDER OCH PREFERENSER

● Vad är viktigt för dig när du väljer fordon privat?

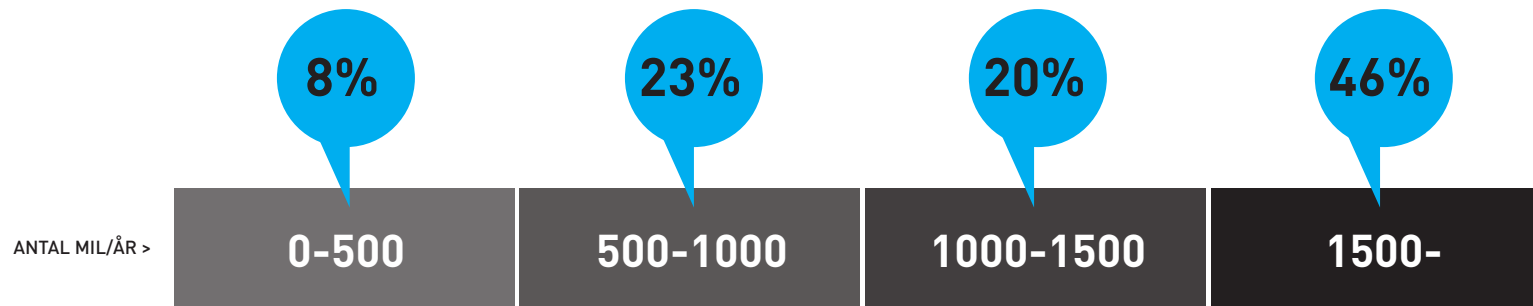
ANTAL SVARANDE: 101. DE FICK ANGE 1-3 ALTERNATIV

OMRÅDE 1: ANVÄNDAREN, DENNES ATTITYDER OCH PREFERENSER

• Hur mycket använder du fordonet privat?

ANTAL SVARANDE: 98

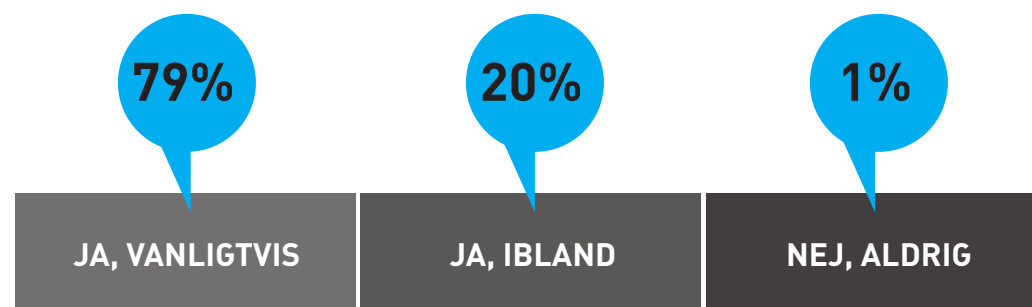
Nästan hälften av de tillfrågade kör mer än 1500 mil per år privat och kan anses vara vana bilförare. Av respondenterna kör ca 30 % mindre än 1000 mil per år och tre personer svarade att de inte har

någon bil privat. En relativt stor andel av dem som kör gasfordon i tjänsten verkar alltså vara mindre vana bilförare, vilket ökar behovet av goda bilegenskaper och utbildning/information kring gasfordon.

OMRÅDE 1: ANVÄNDAREN, DENNES ATTITYDER OCH PREFERENSER

• Brukar du tanka fordonet privat?

ANTAL SVARANDE: 101

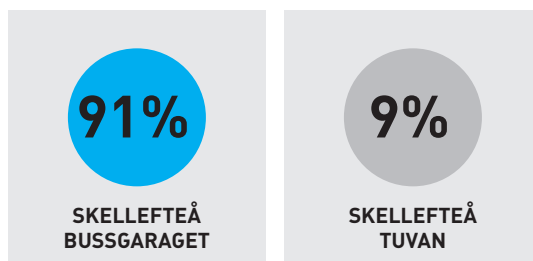

Nära 80 % av respondenterna tankar vanligtvis den privata bilen och kan anses vara vana vid att tanka. Som förväntat äger majoriteten en bil som går

på antingen bensin eller diesel, varför tankning av bensin och diesel kan ses som "norm".

• Vilken tankstation för fordonsgas/biogas tankar du oftast på i din hem/arbetskommun?

SKELLEFTEÅ

SUNDSVALL

• Förekommer det att du någon gång tankar fordonsgas/biogas i någon annan kommun?

JA: 9%
NEJ: 91%

KOMMENTARER

- Boden. Funkade bra men låg avsides
- Skellefteå, Östersund. Funkade bra, vore bra om det kunde finnas publika kort
- Många orter Göteborg, Uppsala, Jönköping mm ingen större skillnad
- Östersund, det funkade bra
- Många olika ställen (privat) Funkar bra, billigt i Skellefteå
- På många olika ställen. Det skiljer en del i hastighet för tankningen. Snabbast/bäst OK/Q8 i Solna
- Provat en gång i Uppsala, funkade bra dock svårt att hitta tankstället
- Följt privat vän som tankat i Östersund, "verkar funka bättre där"
- Östersund (fungerade ungefär lika som i S-vall)
- Sundsvall

OMRÅDE 1: ANVÄNDAREN, DENNES ATTITYDER OCH PREFERENSER

● Sammanfattning

För att få en uppfattning om användarnas attityder, preferenser och vana av fordon ställdes ett antal frågor om deras privata bilanvändande. Nästan alla respondenter äger och kör bil privat. De prioriterar driftskostnad, fordonstyp, säkerhet samt kör- och åkupplevelse vid val av bil. Vår uppfattning efter intervjuerna är att säkerheten och kör- och åkupplevelsen även är de två viktigaste egenskaperna när de kör i tjänsten.

Nära hälften av användarna kan anses vara vana bilförare medan ca 30 % kör mindre än 1000 mil per år. En relativt stor andel verkar alltså vara mindre vana bilförare, vilket ökar behovet av goda bilegenskaper och utbildning/information kring gasfordon. Alla uppfattar att det är enkelt att tanka deras privata bil, som vanligtvis drivs av bensin eller diesel. Det vill säga normen är att det är enkelt att tanka.

The background of the slide is a photograph of a forest. On the left, a dirt road winds through a misty forest. On the right, a diagonal split reveals a clearer view of tall evergreen trees with moss on the forest floor. The text is overlaid on the left side.

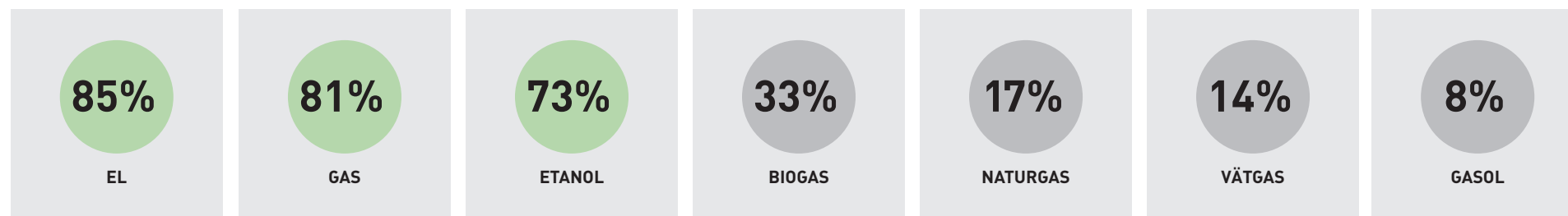
RESULTAT OMRÅDE 2

KUNSKAP KRING DRIVMEDEL - SPECIFIKT FORDONS/BIOGAS

OMRÅDE 2: KUNSKAP KRING DRIVMEDEL - SPECIFIKT FORDONS/BIOGAS

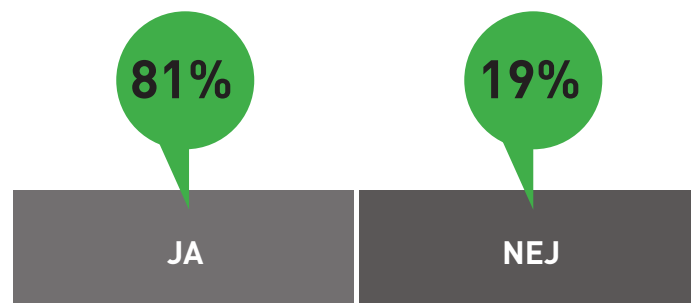
- Förutom bensin och diesel, vilka andra drivmedel för fordon känner du till?

ANTAL SVARANDE: 103

- Känner du till hur fordonsgasen BIOGAS framställs/produceras?

ANTAL SVARANDE: 104

Majoriteten av respondenterna kände till de vanligaste alternativa drivmedlen gas, el och etanol. En del nämnde även olika typer av fordonsgas och där var biogas det kändaste alternativet, det angavs av en tredjedel.

Ca 80 % ansåg att de kände till hur biogas produceras, då de visste att biogas framställs från matavfall/organiskt avfall/komposterbart avfall. Ett tjugotal av

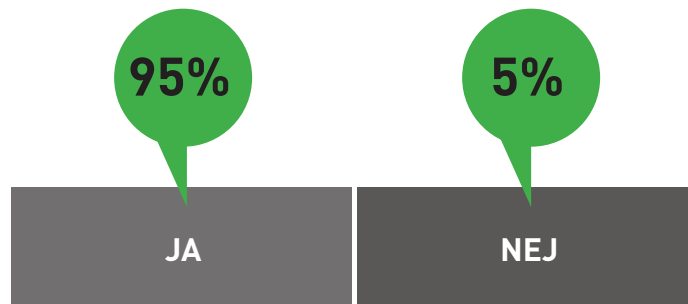
respondenterna pratade om rötningsprocessen. De som hade den största detaljkunskapen arbetade ofta med renhållning eller miljö alternativt hade ett stort miljöintresse.

Vi såg även en skillnad mellan kommunerna. I Skellefteå, där man tankar lokal biogas, svarade ca 90 % att de visste hur biogasen framställs, jämfört med Sundsvall där ca 75 % svarade ja.

OMRÅDE 2: KUNSKAP KRING DRIVMEDEL - SPECIFIKT FORDONS/BIOGAS

- Känner du till om det är några speciella skillnader mellan att använda for-
donsgas/biogas jämfört med traditionella drivmedel som bensin och diesel?

ANTAL SVARANDE:103

**"Mycket bättre för miljön
än vanliga drivmedel"**

NÄSTAN SAMTLIGA SVARANDE ANGAV POSITIVA MILJÖASPEKTER
SOM DEN STÖRSTA SKILLNADEN.

OMRÅDE 2: KUNSKAP KRING DRIVMEDEL - SPECIFIKT FORDONS/BIOGAS

● Sammanfattning

För att få en uppfattning om användarnas kunskap kring fordonsgas och andra drivmedel ställdes några frågor kring detta. Majoriteten av de tillfrågade kände till de vanligaste alternativa drivmedlen gas, el och etanol. Biogas var den mest kända fordonsgasen. I Skellefteå, där man tankar lokal biogas, visste ca 90 % att biogas framställs från matavfall/organiskt avfall/komposterbart avfall. I Sundsvall kände ca 75 % till detta.

Ett tjugotal av respondenterna hade även koll på rötningsprocessen, dessa arbetade ofta med renhållning eller miljö alternativt hade ett stort miljöintresse. Generellt märkte vi att de som hade en negativ attityd till gas ofta ansåg sig ha mindre kunskap. Detta visar på vikten av informations- och utbildningsinsatser. Nästan samtliga svarande angav positiva miljöaspekter som den största skillnaden mellan att använda fordonsgas/biogas jämfört med bensin och diesel.

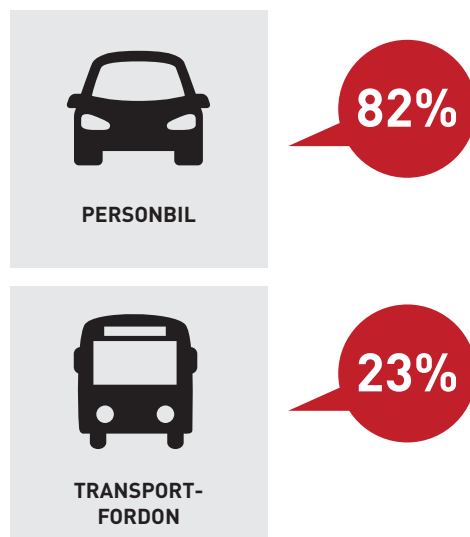
○ RESULTAT OMRÅDE 3

ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA
ETT GASDRIVET FORDON

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Vilken typ av gasdrivet fordon använder du?

ANTAL SVARANDE: 103

*VISSA SVARANDE ANVÄNDER BÅDE OCH.

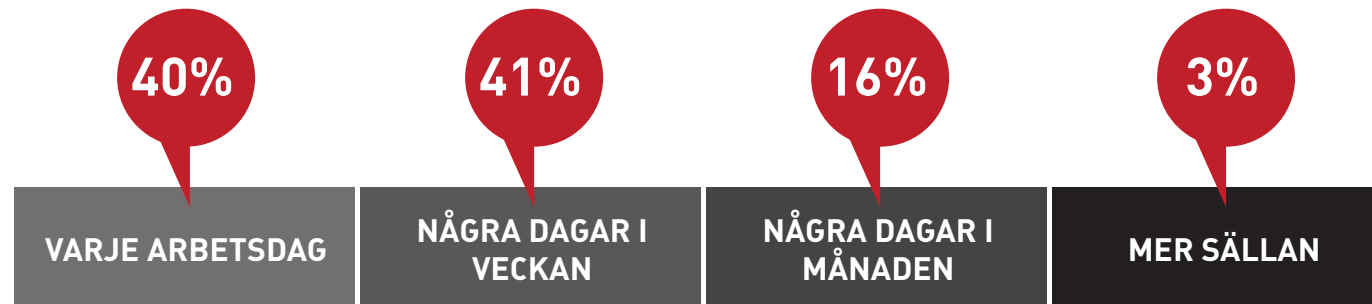
Majoriteten av respondenterna hade erfarenhet av personbilar som går på gas, medan knappt en fjärdedel använde

tyngre transportfordon, som buss eller sopbil. Vissa svarande använde både och.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

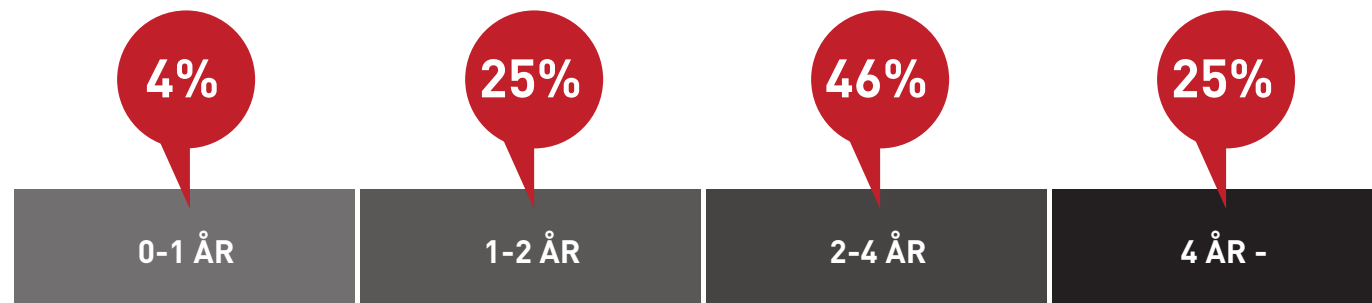
• Hur ofta använder du det gasdrivna fordonet i tjänsten?

ANTAL SVARANDE: 102

• Hur länge har du använt ett gasdrivet fordon i tjänsten?

ANTAL SVARANDE: 103

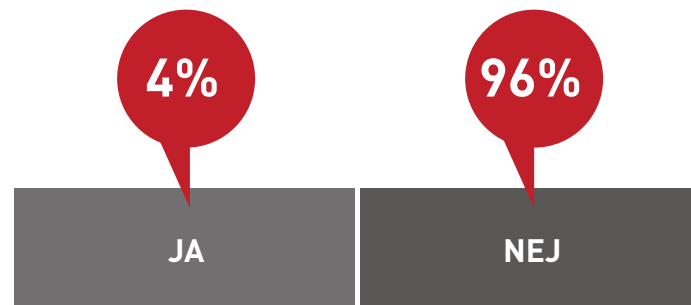
Ca 80 % av respondenterna använde ett gasdrivet fordon varje arbetsdag eller några dagar i veckan. I denna grupp låg i princip samtliga som körde transportfordon. Av dem som körde personbilar

var användningsgraden betydligt mer varierande. Ca 70% av respondenterna har använt ett gasdrivet fordon i mer än två år.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

- Hade du någon erfarenhet av gasdrivna fordon innan du började använda ett i tjänsten?

ANTAL SVARANDE: 102

- Vilken var din första reaktion när du fick veta att du skulle köra/använda ett gasdrivet fordon i tjänsten?

Dessa fyra reaktioner var de vanligaste:

"Ingen särskild."

"Jag var lite skeptisk, fungerar tekniken?"

"Spännande! Kul att prova något nytt och dessutom är det bra för miljön."

"Jag var lite orolig för tankningen, då jag hört att den kunde krångla."

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

- I samband med att du började använda fordonet, fick du då någon introduktion till hur den fungerar/används?

ANTAL SVARANDE:102

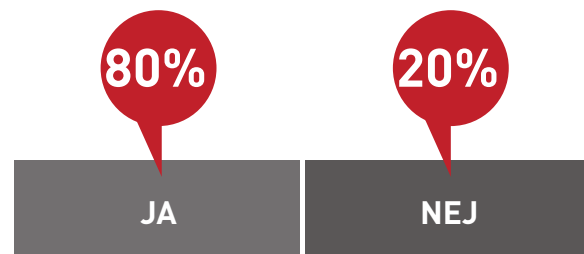

Ungefär hälften av respondenterna angav att de fått en introduktion. Men flera av dem som svarat ja berättade att introduktionen var en kollega som visat hur man tankade. Av dem som svarade nej sade några att de erbjudits en

introduktion men tackat nej pga tidsbrist. Sammantaget syns behovet av ett mer systematiskt informationsarbete och att det ställs krav både på dem som ska introducera och på nya användare att de verkligen tar del av introduktionen.

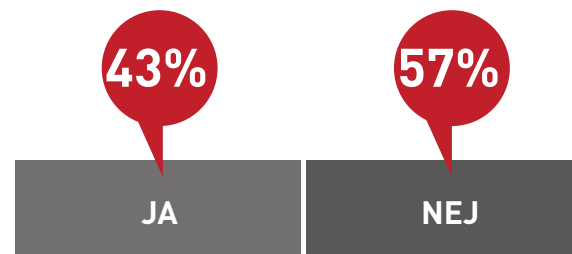
- Är du nöjd med den introduktion du fick?

ANTAL SVARANDE:49

- Tycker du att det är OK att du inte fick någon introduktion?

ANTAL SVARANDE:56

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Hur upplever du följande situationer när du **använder** det gasdrivna fordonet? i jämförelse med ett fordon med ett traditionellt drivmedel.

ANTAL SVARANDE: 104

ATT STARTA
FORDONET

INGA SKILLNADER

ATT KÖRA
FORDONET

SKILLNADER

ATT STANNA
FORDONET

INGA SKILLNADER

KOMMENTARER SKELLEFTÅ

PERSONBILAR:
SOPBILAR:
GASBUSSAR:

- INGEN SKILLNAD
- VISS SKILLNAD
- RYCKIG GÅNG
- MINDRE KRAFT
- FÅR PLANERA KÖRNINGARNA
- DIESELBUSSARNA HAR STÖRRE VRIDMOMENT, MYCKET STARKARE

FORDON SKELLEFTÅ

PERSONBILAR:
SOPBILAR:
GASBUSSAR:

- VW PASSAT/TOURAN/CADDY
- VOLVO V70/V60/S60
- SUBARU LEGACY
- SCANIA/MERCEDES
- SOLARIS

KOMMENTARER SUNDSVALL

PERSONBILAR:

- STOR SKILLNAD
- STOR KRITIK MOT FIAT PUNTO
- OLIKA UPPFATTNING OM OPEL ZAFIRA
- DE SOM KÖR KRAFTFULLARE FORDON ANGER ATT DET INTE ÄR NÅGON SKILLNAD
- FLERA RESPONDENTER ANGER ATT DE FÖRSÖKER BOKA ELBIL FÖRE GASBIL
- STOR KRITIK, KLEN MOTOR, SVAG, SÄMRE ÄN DIESEL, TIDSFÖRLUSTER. (FINNS EJ I FLOTTAN)

SOPBILAR:
GASBUSSAR:

FORDON SUNDSVALL

PERSONBILAR:

- OPEL ZAFIRA/CORSA/MERIVA
- FIAT PUNTO
- VW PASSAT/TRANSPORTER
- SEAT
- RENAULT KANGOO
- SCANIA/MERCEDES

SOPBILAR:

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Bedöm och beskriv dina samlade erfarenheter och upplevelser av att **ANVÄNDA/KÖRA** ett gasdrivet fordon (positivt och negativt).

GRADERING AV SVAR MELLAN: 1. MYCKET NEGATIV - 6. MYCKET POSITIV

SKELLEFTEÅ

4,8

SUNDSVALL

4,4

URVAL KOMMENTARER: SKELLEFTEÅ

Själva bussen har dålig förarmiljö. Har byggt om den befintliga. Var nog billiga att köpa in.

Beroende på bil - Passat bra.

Ingen skillnad på fordonet. Bättre för miljön Skiter i fordonstyp.

Pos: Miljövänligt. Neg: Oro för att gasen ska ta slut.

Bra bilar, ingen skillnad mot vanliga bensin och dieselbilar.

Neg: när man bokar en bil har man ibland fått vänta för att få ut väskorna.

Polaris gasbuss är som en legobuss, man får ont i kroppen av att köra den.

Idén med gasbussar är bra, men Solaris är inte riktigt i topp i kvalitet.

Man glömmer bort att man kör på gas.

Bra bil, inga problem.

Stark och pigg bil - upplever ingen skillnad från andra drivmedel.

Gasbussen fungerar mycket dåligt.

Ett arbetsredskap ska fungera - men på dessa bussar är det mesta dåligt. Motor och växellåda fungerar inte ihop på gasbussarna.

Det som drar ner betyget är att motorerna är slöare på gasbilen än på dieseln.

Sopbilen går trögt, det är mycket problem med bilarna, de behöver mycket verkstadstid.

Positivt: miljövänligt, billigt drivmedel. Negativt: Ryckig körning, inte riktigt utvecklat. Men om det beror på gasen eller fordonet - kanske en kombination?

miljömässiga fördelar

Sämrare och ojämnare än bussar med diesel

Funkar bra men det är för kort räckvidd på gas.

URVAL KOMMENTARER: SUNDSVALL

Dålig sopbil, tycker att Volvobilen innan var mycket bättre än Mercedesen. På tok för dålig utväxling, seg, ingen fart, känns tung.

Seg bil, ingen fart, dålig motor.

Farligt fordon, osäker arbetsmiljö.

Osäkert, svagt fordon.

Funkar kanonbra.

Funkar bra när det funkar.

Pigg opel, bra, kul att köra.

Funkar, varken bättre eller sämre. Ogillar kärringstoppen.

Funkar ofta bra, Opeln är pigg (kompensation för att jag är så negativ)

Funkar bra om det finns gas. Bra för miljön. Dock svaga motorer i vissa bilar. De känns bra.

Positiv till gas som drivmedel Negativt är bilmodellen Fiat Punto.

Punton är en hemsk bil. Skulle gärna vilja prova ett annat gasfordon som motsvarar den egna för att kunna jämföra.

Har varit stora problem med gasventilerna på gasbilarna, har varit tvungna att byta ofta. Funkar bra att köra. Ingen skillnad på att köra men Fiat Punton funkar bara bra på sommaren - hemsk på vintern. Har kört Opel

på gas samt elbil också som funkar bättre

Passaten får en 6:a, men Fiat Punton en 2:a.

Positivt överraskad att gasbilen var så pigg!

negativt: lite slöare än annan bil.

Fungerar som vilken annan bil som helst.

Beror nog till stor del på bilen: Fiat Punton inte så rolig att köra.

Köp in bättre bilar!

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

- Hur upplever du följande situationer när du **använder** det gasdrivna fordonet? i jämförelse med ett fordon med ett traditionellt drivmedel.

ANTAL SVARANDE: 104

ANALYS AV SVAR

Respondenterna märkte ingen skillnad i att starta eller stanna ett gasdrivet fordon i jämförelse med fordon som går på bensin eller diesel. Däremot tyckte en del att det var skillnad att köra ett gasfordon. Upplevelsen verkar dock i hög grad styras av vilken fordonstyp och bilmodell användaren hade erfarenhet av.

Fordonsgas upplevdes generellt fungera bra vid körning av personbilar och lätta lastbilar. Ett av undantagen var Fiat Punto i Sundsvalls bilpool, den beskrevs som väldigt svag och rent av trafikfarlig.

För de tyngre fordonen, bussar och sopbilar, upplevdes en betydande kraftförlust jämfört med jämförbart dieselfordon. I Skellefteå signalerade bussförarna stort missnöje med Solaris gasbussar, som har ryckig gång, är svaga och svårkörda. Även sopbilarna fick kritik, till viss del i Skellefteå men framförallt i Sundsvall. De upplevdes som svaga och så långsamma att de påverkade arbetstiden negativt.

Sammantaget rekommenderar vi att upphandlingen av nya fordon ses över och anpassas utifrån verksamheternas behov.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Hur upplever du följande situationer när du ska **tanka** gas i fordonet?

GRADERING AV SVAR MELLAN: 1. MYCKET DÅLIGT - 6. MYCKET BRA

BETALNING PÅ
TANKSTATIONENTANKSTATIONENS
PLACERIG/LÄGE

SKELLEFTEÅ

5,3

SKELLEFTEÅ

4,5

SUNDSVALL

4,6

SUNDSVALL

2,8

Betalningen på tankstationen fick relativt bra betyg av respondenterna. De var mer kritiska i Sundsvall än i Skellefteå, troligen pga driftstörningar. Flera respondenter påpekade att hanteringen med två kort och all sifferinmatning är krånglig och borde förenklas. Här bör poängteras att bilpoolerna använder samma betalningssystem vid tankning av diesel och bensin, varför detta inte är en gasspecifik fråga.

Tankstationens läge fick dåligt betyg av Sundsvallsborna. Dels pga att den ligger långt utanför centrum, och dels pga kötiden vid rusningstrafik när de ska ta sig upp på E4:an. I Skellefteå var respondenterna betydligt mer positiva till tankstationens läge, majoriteten tankade vid bussgaraget och relativt få på Tuvan.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Beskriv din upplevelse av att **tanka** det gasdrivna fordonet:

ANTAL SVARANDE:46

URVAL AV SVAR: **SKELLEFTEÅ**

I början var det hemskt och skapade mycket osäkerhet. Det tar längre tid att tanka. Ibland går det långsamt, ex när det är bussar där.

Krångligare än med "vanlig" tankning. Ofta kö, vilket gör att man måste planera sitt arbetspass. Kan ta lång tid, både att vänta och längre tid att tanka.

Bökigt att tanka, känns osäkert. Borde finnas fler tankställen. Ibland otankade bilar. Byter ibland bil så att man får en tankad. Köer, varför på samma ställe som sopbilar.

Funkar bra. Lite svårare att tanka. Tar längre tid.

Skulle vilja ha asfaltunderlag, drar idag in mycket skit och lera i bussen. Tankningen funkar bra, inga problem. Tankning sker på nätter för att undvika köer, måste planeras under dygnet.

Tar lång tid. Aldrig bekymmer med själva tankningen. Om det är kö är det illa. Trycket försämras kraftigt om det står en buss där. Hur mycket kostar all väntetid? Brukar avbryta på slutet, de tre sista minuterna är låååångsamma. För få slangar.

Tankar med viss skräck. Följde med kollegor 2-3 gånger innan jag provade själv. Ett annat sätt att tanka. Tar väldigt lång tid. Fortsätter fylla på, i slutet väldigt långsamt och länge.

Slask. Ofta kö. Borde vara en upplevelse... Miljön runt omkring kunde vara trevligare. Ibland åker man därifrån eller åker dit senare - frustrerande.

Första gången var en skräckupplevelse - obehagligt. Det är en del obekanta ljud, jag var rädd för att göra fel. Det tar lång tid. Särskilt om det kommer en buss och tankar samtidigt.

Känner mig lite osäker. Borde vara bättre handledning/manual inför första gången. Det står instruktioner där, men känsla är ändå "gör jag rätt nu?". Det har hänt att vi fått ut en gasbil där knappen för bensin är intryckt så bensintanken är förbrukad. Kan bli problem om det är långt till närmaste gastankställe. Det går långsamt. Själva tankningen är inga bekymmer när jag väl lärt mig det.

Själva tankningen tar lång tid.

Funkar i regel bra, lite problem med korten när man tankar.

Det går bra, tar lite längre tid. Särskilt vid bussgaraget tar det längre tid när en buss tankar samtidigt. Men det är ett pågående projekt nu, de ska byta från CNG till LNG och få större kompression av gasen. Vet ej när det är klart.

Det tar tid, man kan inte fara och tvärtanka.

Tar tid. Ofta bussar som gör att det tar extra mycket tid. Man får ofta instruera folk som kommer och ska tanka - många som är osäkra.

Krångligt - tar mycket tid. Jag har lärt mig själva tankningen, men vet att många tycker att hanteringen av munstycket är krångligt.

Jag var tvungen att be om hjälp. Jag drar mig för att tanka, är osäker på hur man sätter fast munstycket.

Ett stressmoment i jobbet. Trots att jag är en van tankare händer det att jag misslyckas att få fast munstycket.

Själva tankningen inga problem, det har jag lärt mig.

Tar lång tid. Kompressorn är för svag, så man kan inte tanka fullt på vintern.

Själva tankningen är inga problem.

Tar längre tid. Man satte i pumpen och gick in och tog en kaffe.

Tar något längre tid, men har ingen större betydelse.

Bekvämt, det tar lite längre tid men det är bara att sätta fast munstycket och sätta sig i bilen och vänta.

Inga konstigheter. Tar lite längre tid än när man tankar bensin.

Svårt i början. Bara ett tankställe, ligger dock bra Svårt på veckorna, bättre på kvällar och helger. På helger ibland svårare då man inte kan få hjälp om det krånglar.

Går bra. Som med allt som komprimeras går det fortare i början och tar längre

tid när trycket sjunker. Bilen går långt på en tank.

Lite segt, det tar lång tid. Men så länge man planerar för tankningen så går det bra.

Segt, det tar mellan 5 och 20 minuter beroende på trycket. Måste tanka varje dag.

Betydligt roligare. Mindre spill och kladd än diesel och slipper lukten.

Fungerar bra, men tar tid - ca 30 min. Men man slipper kladd och spill som man alltid får när man tankar diesel.

Funkar inte bra Koer Skall stå på en viss sida Om det finns bussar som tankar går det långsamt Ibland upp till 30 minuter att tanka (om det är kö) Struligt - viktigt att hålla tid när man jobbar i ett värdyrke Tar längre tid än bensin De två sista minuterna av tankningen är väldigt långsamma, instruerade att INTE ta ut slang

I början problem med tanklocket som satt hårt och var svårt att ta loss. Tänka på att inte röka eller elda vid pumpen.

Tankningen är inga problem. Tar längre tid än bensin/disel. Det finns för lite tankmöjligheter i Skellefteå - flaskhals. Det tar dubbelt så lång tid att tanka. Det borde vara fler pumpar för personbilar

Kaos på dagarna. Tar lång tid Kapacitetsbristen - det tar mer än dubbelt så lång tid på dagarna. Känns underdimensionerat till antalet bilar. Ineffektivt för jobbet. Fruktansvärda kostnader för väntetid Tidigare krångel med driftstop, bättre idag.

Borde vara en separat pump för tyngre fordon. Mycket och onödig väntetid. Planerar och bedömer tidsaspekten när man åker förbi.

Ibland strul om det finns andra där. Får ofta hjälpa andra bilister. Problem att tryck inte byggs upp Ibland lång tid att tanka. För få tankstationer. Det är även därför han väljer att inte köpa en gasbil privat Skulle underlätta mycket med ett litet munstycke till

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Beskriv din upplevelse av att **tanka** det gasdrivna fordonet:

ANTAL SVARANDE: 58

URVAL AV SVAR: **SUNDSVALL**

Osäkert första gången. Låter annorlunda (kompressorerna) vilket kan skapa oroskänsla. Hur funkar det med räddning om det händer något.

Tar tid att tanka, ofta köer där vi med sopbilar är de som tar mest tid och plats. Trångt om utrymme.

För trångt på tankstället, vi är i vägen med sopbilen. Vi tar upp mycket plats. Får ofta hjälpa andra. Tar tid att tanka.

När det finns gas funkar det bra. Ibland får man bara i halv tank. Ofta problem när det är helger, slut gas/trasig. Tankade tre ggr på julafton förra året. Vore tacksam om vi kan få dieselbil.

Funkar bra OM det finns gas. Ibland slut gas, ibland problem med trycket. Känns som man skall få magsår i samband med helger och lov, då är det ofta problem.

Känns som att ingen har det fulla ansvaret. Saknas vettig information och stop/leveransfel på stationen. Spakarna kan vara tröga. Periodvis ingen gas. Dålig info. Gasen tar ofta slut i samband med högtider/folk söderifrån tankar på vägen upp. Stor förståelse för problem för vissa verksamheter ex hemtjänsten.

Ovana, gör det ganska sällan, tänker ofta "hur var det nu då". Inte alltid funkat, då har man tvingats lämna bilen otankad.

Kallt och krångligt. Jobbigt att spänna fast spaken, tar lång tid. Finns bara ett ställe att tanka i Sundsvall.

Lite spännande. Haft den del problem. Tar lång tid. Ofta mer strul på vintern.

Munstycket stora problem under lång tid. Ofta svårt och problematiskt, trasigt = svart skyнке. Mindre problem idag. Ofta slut gas.

Frustration. Får ofta planera dagen efter när det går att tanka. Får ofta hjälpa andra som är handfallna - räddare i nöden. Det är mycket tidskrävande med gastankningen och planeringen för att inte behöva stressa.

Funkar aldrig som det borde. Funkar ofta INTE än det funkar. Sista halvåret har jag ofta bara fått i gas för ca 60 kr, för sedan åka runt till andra sidan och börja om Tankningen - tar för lång tid. Bra tanke men eftersom systemet inte funkar är det dåligt. Har ofta felanmält.

Tjänstemän har ofta bråttom, det tar för mycket tid att köra över hela stan för att tanka. Inga problem med själva tankningen. Verkar ofta vara stor stress hos kollegorna som inte hinner med att tanka. Själva tankmomentet skapar stress i jobbet.

Jävtligt krångligt. Bökgigt med kort och koder innan tankning. Kärvt att få spaken på plats. Olika tanksystem i olika typer av gasbilar, föredrar el. Tagit lång tid att lära men vet nu hur man skall göra. Stor osäkerhet att man inte vet OM det går att få tag på gas på tankstället. Ofta inte uppfyllt när man hämtar bil.

Lite mer omständigt är bensin. Det låter mycket (ljud) i jämförelse med bensin. Ofta stängd pump. Finns bara ett tankställe.

Besvärligt att få dit gasplutten i Fiaten, kan bero på placeringen. På andra gasfordon funkar det bättre med att få dit gasplutten. Får trycka hårt, har gjort sig illa, får ha plåster med sig.

Svårt - trångt att få handtaget/spaken på plats. Blir besviken när man kommer till sin bil och ser att det är slut gas. Osäkert om det finns gas på macken.

Varit dåligt. Var 4-5 gång har det varit problem - slut gas. Fungerade i början direkt dåligt. Har blivit bättre, länge sedan det inte funkade "Häromdagen fick jag bara i 4...ja, vad det nu heter. Då fick jag börja om och då gick det bra. Sânt är väldigt frustrerande."

Tidigare ofta problem med tillgång av gas. Stationen har varit trasig men det har blivit bättre. Märkligt att så mycket arbetstid skall gå till att stå och titta på E4:an.

Överlag struligt. Särskilt när det är kallt är det svårt att få fast handtaget.

När man väl gjort det och lärt sig hur man ska göra inga problem. Tar lite längre tid, men det är marginellt.

Ingen särskild skillnad. man låser fast handtaget och betalar som vanligt.

Krångligt att få fast handtaget. Det tar lång tid att tanka, man måste verkligen planera in det. I början kändes det obehagligt då det är gas.

Tycker fortfarande det är gruvsamt och svårt med handgreppet. Osäker när pumpen strejkar - är det jag som gör fel eller är det fel på pumpen? På vintern är det ännu svårare.

Det fungerar ganska bra, men jag känner mig osäker eftersom jag inte tankar så regelbundet. Tidsmässigt tar det dock lång tid.

Det tar lång tid och ofta fungerar det inte.

Jag väljer hellre en el-bil om de är tillgängliga pga att tankningen känns besvärlig och tar lång tid.

Utfallsmässigt utmärkt. Men det tar lite längre tid att tanka gas.

Man måste ha gott om tid på sig. Det är obehagligt, pyser och låter mycket när man tankar särskilt när det är kallt.

Lite småpilligt första gången, men sedan tycker jag inte det är någon skillnad gentemot att tanka annat.

Krångligt med spaken. Kan göra sig rejält illa, svårt med spaken och munstycket ibland, särskilt på den lilla bilen. Tar mycket tid att tanka och ibland lång väntetid.

Funkar bra när det finns gas. Var en hel del problem tidigare, känns som att det har förbättrats de senaste åren. Får ofta hjälpa andra.

Hemskt i början. Gör sig fortsatt illa på den lilla bilen (Punton). Krångligt att fästa munstycket med spaken. Tar tid att tanka. Ofta väntetid Beroende på område kan det vara väldigt långt att åka och ta mycket tid att tanka.

Ofta kö På tok för få tankställen. Ofta hjälpa andra (kvinnor).

Det tar lång tid att tanka. Jag måste lägga till 30 min om jag ska hinna tanka. Tungt och krångligt, särskilt när det är kallt ute. Måste lyfta upp ringen och sen vrida om. Slangarna är stela och besvärliga att vrida.

Varannan gång krånglar tankningen och jag måste försöka 4 gånger för att få det att funka. Tar lång tid (3 ggr så länge som vanlig tankning).

Hög timpenning för att tanka en bil. Stort problem att det bara finns en tankstation. Kan i värsta fall ta en halvtimme i transport bara TILL stationen. Gasen ibland slut ibland svårt med munstycket. Det smäller otäckt ibland. Tar lång tid att tanka.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Bedöm och beskriv dina samlade erfarenheter och upplevelser av att **TANKA** ett gasdrivet fordon (positivt och negativt).

GRADERING AV SVAR MELLAN: 1. MYCKET NEGATIV - 6. MYCKET POSITIV

SKELLEFTEÅ

3,4

SUNDSVALL

2,7

URVAL KOMMENTARER: SKELLEFTEÅ

Tar längre tid, skapar osäkerhet.

Köer ofta. Borde finnas fler stationer.

Lågt om man räknar tiden som faktor. Tankar ofta. Bra att man kan få ut statistik.

Krångligare än vanlig tankning. Vad är rätt håll? Poffar vid tankning.

Funkar rätt bra! Komplicerat och obehagligt i början. Tar lång tid. Vi undviker att ta gasbilen när vi reser långt och vet att vi kommer hem sent, man förlorar så mycket tid på att åka till tankstationen och tanka gas.

Osäkerheten kring tankningen finns kvar länge, då man inte fått en ordentlig genomgång från början.

Inga problem men man måste få fler pumpar för att minska köerna.

Är visserligen väldigt ovan. Med träning kan det bara bli bättre. Men drar mig för att tanka.
Neg: Läget och att det tar lång tid. Det har hänt att det varit slut gas, att munstycket varit trasigt.

Har bara tankat 3-4 gånger, numer gör tvättpersonalen det. Tar lång tid.

Krångligt, bökigt, är varje gång rädd att jag skall få en bil som är tom på gas.

Bra ur miljösynpunkt. Men ännu bättre/enklare med elbil, kö, det tar tid.

Rent praktiskt fungerar det bra, men köerna är negativa.

Pga köbildningen. Personbilarna vänder när de ser att vi med bussar står och tankar.

Mycket köer, tar tid, ligger dåligt till.

Det negativa är tiden det tar att tanka, tiden för tankning i arbetstiden är för snålt tilltagen för biogas (räckte när man tankade diesel).

Tungt munstycke. Går långsamt. Ibland dåligt tryck.

Problem med betalningen (återkommande).

URVAL KOMMENTARER: SUNDSVALL

Tillgänglighet, för få pumpar.

Ett tag mycket strul, har funkant bättre sista halvåret. När det funkar funkar det bra. Tar tid. Har fått lämna fordonet där nere när det inte funnits gas.

När det finns gas funkar det bra, annars är det skit.

Brister på stationer/tankställen. Själva tankningen går bra.

Lite ovan situation. Krångel, lite meckigt. Troligen en vane-sak. Bökigt. Ont i händerna. Spaken krånglar. Inte kul. Ofta fel. Negativa upplevelser av tankningen.

Svårt att hantera munstycket. Klumpigt. Svårt med vreden/spaken.

Fler gånger det inte funkar än det funkar. Avstängd i perioder - konsekvensen bli att man ibland enbart kör på bensin (14 liter...).

Inget problem med själva gasen. Tankningmomentet skapar stress för många kollegor.

När man väl är där är det inga problem. För få tankstationer, ofta hemska med avstånd och tid. Bra för miljön.

Mycket problem tidigare. Har blivit bättre.

När det funkar bra är det bra, när det krånglar undrar man om det är förenligt med kommunens regelverk. Svårt att sköta sitt jobb om man varje dag skall planera efter tankningen.

Osäkerhet vid tankningen, en enda mack med dåligt läge, tar tid.

Har inte haft några särskilda problem själv, men vet att det varit en del problem för andra - barnsjukdomar?

Alltid "meckigt" och tar onödig tid från jobbschemat. Måste bli en förbättring av antal tankställen annars kan man lägga ner. Skulle det gå byta mot elbilar, det håller ju på att byggas ut på ett bra sätt.

Svårhanterat att tanka, särskilt när kallt ute. Besvärlig placering av tankstationen.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Beskriv din upplevelse av att **tanka** det gasdrivna fordonet:

ANALYS AV SVAR

Upplevelsen av att tanka ett gasdrivet fordon skiljde sig stort åt mellan respondenterna, men en återkommande faktor var tiden. I Skellefteå nämnde många kötiderna som ett irritationsmoment, förutom tiden för själva tankningen. Handhavandet vid tankningen upplevdes besvärligt för de ovana, men sällan för dem som gjort det några gånger.

I Sundsvall upplevde många att det var besvärligt att tanka gas, oavsett om de var vana eller ovana vid det.

Ett flertal hade varit med om teknikstrul eller att gasen var slut och många tyckte att det var tungt och svårt att få fast munstycket.

Flera respondenter i framförallt Sundsvall beskrev tankning av gas som ett arbetsmiljöproblem och något som försvårade deras arbete. På grund av driftstörningarna, tidsåtgången och ibland även obehaget inför att tanka. Tre stycken svarade att de aldrig har tankat gas fast de använt gasbilarna pga obehag.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Beskriv din upplevelse av den **tankstation** där du oftast tankar fordonet:

ANTAL SVARANDE: 43

URVAL AV SVAR: **SKELLEFTEÅ**

Bra läge. Ganska dåligt underlag om det är dåligt väder. Skulle vara bra om det fanns fler stationer

Lite kallt och blåsigt. Ofta skitigt på sommaren, gegga och damm. Ibland trångt när man står i kö.

Tråkigt och kallt på tankstället. Borde vara asfalterat.

Borde finnas fler gasstationer. Har ibland problem med tankkortet, får testa flera gånger (OBS, enbart vid bussgaraget). Trångt, köer. Långsamt om det är bussar som tankar.

Funkar bra. Det går bättre på Tuvan, värt en omväg.

Asfaltera vid tankstation - busstankningen. En till pump behövs, vi måste ha fler pumpar. Väntetid - ofta upp till 40 minuter. Ibland rackel med kortläsare. Varför små munstycken till sopbilar?

Skulle vilja ha fler pumpar. Gärna på ett annat ställe ex Solbacken.

Inget vidare. Som en stor vattenpöl, gegga som skitar ner bilen. Ett tak vore bra, borde finnas över pumpen. Borde finnas fler slangar.

Gott om plats. Ljust och öppet. Oftast en buss på plats - bra. Gärna ett tak så att man kan stå skyddat. Bra räckvidd på pumpen.

Inte en trevlig miljö.

Fler stationer. Läget - närmare E4:an.

Det tar tid att tanka. Och kommer man vid fel tid kan det vara enorm kö. Skulle behövas fler tankstationer.

Långa köer, det behövs fler stationer!

Bra läge Ibland väldigt lång väntetid Ibland får man anpassa jobben efter tider på dygnet då det inte är köer att tanka Ibland svårt att komma ut vid rusningstrafik.

Hellre på Tuvan, där är kompressorerna snabbare.

Tråkig, slätstruken, jordplan vilket gör att det kan vara lite geggigt där.

Ofta kö. Behövs fler tankstationer. Krävs dubbla kort vid betalningen. Kan man förenkla betalningen? Nu i dagarna (8 jan) har de gjort om boknings-systemet - man får en kod via sms. Tänk om man bara kunde knappa in den vid tankningen?

Mycket köer. Tar lång tid. Skulle vilja ha möjlighet till hjälp när det racklar. Förvirrande - otydligt var bussarna resp. personbilarna ska stå. Vill inte hamna i fel kö. Man borde kunna tanka bensin på samma ställe eller i alla fall på en mack i anslutning till. Bör finnas en tankstation även på södra sidan. Läget är dåligt, särskilt om man kommer i rusningstrafik på E4:an.

Tankstationen i sig är jättebesvärlig. Att tanka tar väldigt lång tid. Dels läget - långt att åka dit. Dels finns endast ett handtag man kan använda och det är ofta kö. Ett par gånger har det inte fungerat (slut gas, munstycket trasigt) och då måste jag åka till Tuvan istället.

Litet, grusplanen gör att det ofta är dammigt.

Det är ofta kö, tar lång tid, det är ofta dammigt eller blött eftersom det saknas hårdtytor, jag saknar att man inte kan tanka gas och bensin på samma ställe.

Mycket kö, bara 2 pumpar vilket är underkapacitet. Fler tankställen behövs! Tiden beror också på hur mycket gas som finns kvar. En fundering: Varför kan man inte ha kondenserad gas? Rymmer så mycket mer.

Inget fel. Ofta kö - vore bra med fler mackar.

På Tuvan är det sällan kö, därför väljer jag det ofta framför Skelleftebuss.

Fungerar bra. Jag har aldrig behövt stå i kö, men vet att andra fått göra det. Men läget lite för ocentralt.

Gör något åt underlaget. Stort område men ändå köer.

Man får köra en omväg för att tanka. Inget vindskydd/kallt. Synd att det inte finns bensin och gas på samma ställe. Det tar tid att fara på två ställen för att tanka.

Den fungerar bra förutom att det skulle behövas fler pumpar, det blir snabbt kö.

Köer då det bara finns ett tankställe. Ibland står privatbilister på båda sidorna

och blockerar för oss bussar, fast de har det mindre munstycket och inte kan använda vår pump.

Fungerar bra, men det behövs fler tankställen! På skelleftebuss är det oftast kö - kan gå fortare att tanka på Tuvan fast man är i stan. Vi får rätt ofta hjälpa ovana med tankningen. Vore bra om t.ex. hemtjänstpersonalen fick instruktioner hur det går till.

Större kapacitet. Man borde byta flak oftare så trycket hålls uppe. Det borde finnas fler munstycken. Det borde också finnas tydliga instruktioner med bilder hur man gör.

Oftast kö på tankstationen vilket ger lång väntetid. Det kan vara geggigt och pölar där - man får se sig för var man sätter fötterna.

Fungerar bra. Men på senare år har det blivit mycket mera köer. Jag försöker fara direkt på morgonen då det är mindre kö.

Ofta kö - det behövs fler pumpar. Och gärna asfalterad plan.

Funkar bra. Bra att det finns sopkorg. Borde finnas papper så att det går att torka av bilen då man väntar.

En till pump vore bra Har varit fel på pumpen ibland Önskar bättre kapacitet

Grusplan ett problem - gegga, dam mm. Dålig miljö på vintern halka, is mm.

Bra skyltat vid problem. Vilja att ha vatten för att tvätta rutor (bra vid väntetid) Bra med soptunna. Det dammar mycket, asfalt hade varit bra.

Det blir skitigt och grisigt på planen, borde vara en hård yta under. Vore en bra id'e med pump på ex soptippen då alla gassopbilar skall dit.

Tankstationen funkar bra - gott om plats.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Beskriv din upplevelse av den **tankstation** där du oftast tankar fordonet:

ANTAL SVARANDE: 57

URVAL AV SVAR: **SUNDSVALL**

Funkar bra. Stöktigt att ta sig dit på morgonen "har ibland inte en halvtimme över". Ofta köer, tankningen tar längre tid. Upplever att många som tankar är osäkra, särskilt som kör andra kommunfordon.

Ligger helt åt skogen. Får ofta åka genom staden för att tanka. Tankningen tar orimlig tid. Ligger bra vid leden men svårt att komma ut vid trafik. Blir nog bättre när bron öppnas.

Bra och stort område runt stationen.

Borde vara på andra sidan stan samt i anslutning till andra tankställen. Bemannat (så att någon kan komma ut och trycka på knappen vid strul).

Inga problem, bra yta. Ofta trängsel ut, vissa tider på dygnet. Får ofta svänga höger mot Cementa och vänta. Det behövs ett mottryck, ofta nåt relä som löst ut när det krånglar. Åga har inget avtal med Preem längre.

Ligger bra och centralt om man kommer från rätt håll. Bilarna finns i garage vid kommunhuset/statoil. Blir tight med tid ibland.

Ingen bra miljö, inte trevlig att vara i. Går ej att komma ut i rusningstrafik, blir nog bättre när bron öppnas.

Det borde finnas fler tankställen. Borde finnas tak. Borde finnas möjlighet att tvätta rutorna.

Får ofta svänga höger vid rusningstider. Skaffa fler pumpar. Ofta väntetid.

Funkar bra (området runt). Svårt att komma ut i rusningstrafik, får ofta svänga höger. Kommer nog att bli bättre med nya bron. Blåser ofta kallt.

Skulle önska fler pumpar och tankställen. Det är ofta kö. Det tar lång tid att tanka. Inte varit driftsäker. Ligger fel utifrån behov. Får ofta ta en extra sväng, det är inte OK ur någon aspekt.

Kan vara bökigt att komma ut till Preem. Tidigare oftare fel, bättre nu. Gissar att det kan vara problem för speciellt kvinnor som vill ha tydligare instruktioner. Vore bra om det fanns bemanning i närheten.

Ligger dåligt till i rusningstrafik.

Om det är mer än två bilar är det bara att vända och åka och byta bil. För få

pumpar. Sällan ensam där (vardagar). Vad är kostaden för allt kring gasen fordon, arbetstid mm.

Bör vara vid bemannade stationer. Inte bra att ha gastappställen som är obemannade. Ofta fel på stationen i Sundsvall. Tar längre tid att tanka än trad drivmedel. Osäkerhet för nya och oerfarna användare.

Placeringen är dålig, måste åka ut till den. Efter tankning svårt att ta sig ut, för ofta åka höger och vända. Osäkerhet.

Dåligt läge, svårt att komma ut i rusningstrafik. Tar lång tid att köra för att komma till tankningsstationen som inte alltid funkar.

Dåligt upplyst - Stort, kallt och blåsig - Lättare att tanka på natten, inga köer.

Läget är bra. Idiotiskt med pumparna, de står nära varandra så att man låser upp bensinpumpen om/när man tackar gas. Området är annars bra med gott om plats.

Bra läge beroende på var i stan man skall jobba. Svårt att komma ut i rusningstrafik. Förtätning av stationer ett måste.

Fungerar sisådär, ibland fungerar inte apparaten. Vintertid är det svårt att få fast slangen. Det är lite trångt och bara 2 pumpar.

Överlag struligt. Ibland slut på gas, ibland strul med grejerna, t.ex. automaten att du inte kan använda kortet. (Gör att man gärna väljer bensin eller elbilarna före gasbilarna.)

Vet att andra råkat ut för att det varit tomt på gas, men inte jag.

Gott om plats. Ibland är det kö. Man kan även tanka bensin där, men då måste man starta, backa och göra om hela betalningsproceduren igen.

Pumparna borde alltid fungera och det ska alltid finnas gas! Behövs fler tankställen - idag måste man ta en omväg för att tanka.

Ofta krångel med stationen, jag har fått ringa för att få hjälp flera gånger.

Jag grugar mig faktiskt för att tanka gas. Det har inte alltid funnits gas och det är besvärligt att köra ut från tankstället. Dessutom ska man både tanka gas och bensin, men kan inte göra det på samma ställe. Besvärligt med flera kort

och all sifferinmatning.

Ibland har det varit problem på stationen: slut på gas eller att det inte fungerat mekaniskt. Som privatbilist skulle jag uppleva det som besvärligt. Jag vill kunna tanka både gas och bensin på samma ställe. Fler tankställen behövs. Läget på den befintliga är dåligt.

Vore bra med en yrkesfordonstankstation och en för privatbilar. Läget: hellre mer centralt.

Det är olika. Ibland fungerar allt bra, men det är ofta problem. Antingen är det slut på gas, att bara en av de två tankslangarna funkar eller att det går väldigt sakta att tanka. Det är kö ibland. Kan var trixigt att få fast handtaget, det kan smälla och låta.

Egentligen bra läge om det även fanns någon på norra sidan och en tankstation inne i stan. Svårt att komma ut i rusningstrafik.

Lite bökigt till beroende på var man jobbar. Tar mycket tid att åka runt stan. Skulle behövas fler stationer.

Själva tankstationen ligger illa till och är ofta trasig. Att det verkar så besvärligt bidrar till att jag inte själv har tankat någon gång.

Har aldrig upplevt det själv, men vet att det har varit slut gas ibland. Vissa tycker att det smäller när man tankar. Utfarten från tankstationen, med en besvärlig vänstersväng, är obehaglig. Kommer dock att bli bättre med nya bron. Men det behövs fler tankställen!

Krångligt. Ibland är det slut på gas, ibland är pumpen ur funktion. Det tar tid att tanka gas, och eftersom tankstationen ligger långt bort, på andra sidan stan, så det tar extra lång tid.

Besvärlig utfart, går inte att svänga vänster när E4:an är trafikerad. Ett stressmoment. Måste ha gott om tid när man ska åka och tanka.

- Varit dålig tillgång på gas - Ibland har automaterna varit trasiga för gas, har då kört på besin.

Ibland ödsligt! Ibland obehagligt att det står bilar parkerade på området vid tankstationen på kvällen. Borde finnas 5-6 pumpar.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Beskriv din upplevelse av den **tankstation** där du oftast tankar fordonet:

ANALYS AV SVAR

Den vanligaste synpunkten, från båda kommunerna, var att det borde finnas fler pumpar för gas utspridda över staden, då kapaciteten är för låg.

I Skellefteå tankade majoriteten vid bussgaraget och de flesta var hyfsat nöjda med placeringen även om de önskade fler tankstationer. Många klagade på trycket i pumparna, som sjunker betydligt när bussarna tankar.

Ett flertal önskade tak och hårdyta för en trevligare och renare miljö. Ett annat återkommande önskemål var att man ska kunna tanka bensin och gas på samma ställe.

I Sundsvall kritiserades tankställets läge av många respondenter. Dels pga att det ligger långt bort från centrum, och dels pga den besvärliga utfarten – det är svårt att komma ut i rusningstrafik. Ytan beskrevs antingen som Gott om plats eller Stort, kallt och blåsig. Flera önskade ett skyddande skärmtak. Bensin- och gaspumparna bör separeras så man inte låser upp bensinpumpen när man ska tanka gas.

En del respondenter, från båda kommunerna, tyckte att betalningssystemet bör förenklas, då hanteringen med två kort och all sifferinmatning är krånglig och tar tid. Detta är dock inte en gasspecifik fråga, då samma betalningssystem används i bilpoolerna vid tankning av bensin och diesel.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Sammanfattning värderingsfrågor

GRADERING AV SVAR MELLAN: 1. MYCKET DÅLIGT/NEGATIVT - 6. MYCKET BRA/POSITIVT

 BETALNING PÅ TANKSTATIONEN	 TANKSTATIONENS PLACERING/LÅGE	 ANVÄNDA OCH KÖRA	 TANKA
SKELLEFTEÅ	SKELLEFTEÅ	SKELLEFTEÅ	SKELLEFTEÅ
5,3	4,5	4,8	3,4
SUNDSVALL	SUNDSVALL	SUNDSVALL	SUNDSVALL
4,6	2,8	4,4	2,7
TOTALT	TOTALT	TOTALT	TOTALT
4,9	3,6	4,6	3,0

När vi jämför medelvärdena av värderingsfrågorna visar det sig att "Använda och köra" får relativt högt betyg. Värt att komma ihåg är att majoriteten (82 %) körde personbilar och överlag var positiva till dessa (undantaget vissa bilmodeller). De som körde tyngre fordon var knappt en fjärdedel av respondenterna, men de gav betydligt lägre betyg.

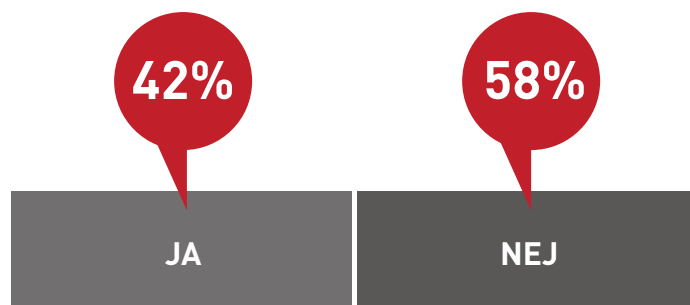
Lägst medelvärde fick "Tanka". Här finns många förbättringar att göra, bland annat i form av fler tankställen, högre driftsäkerhet och systematisk information/utbildning.

När vi jämför mellan kommunerna visar det sig att respondenter i Sundsvall överlag har varit mer negativa än i Skellefteå. Vi uppfattar att det framförallt beror på placeringen av tankstationen och de återkommande driftstörningarna.

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● NYCKELFRÅGA - Skulle du kunna tänka dig att köpa ett gasdrivet fordon privat?

ANTAL SVARANDE: 102

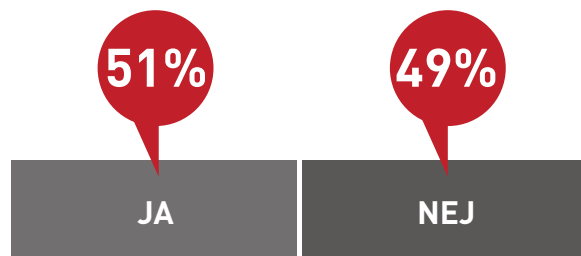

Knappt hälften av respondenterna kunde tänka sig att köpa en gasbil idag. I Skellefteå var de betydligt mer positiva än i Sundsvall, vilket speglar resultaten i värderingsfrågorna. Många var ändå i grunden positiva till att i en framtid gå över till gasbil, då de tycker att miljöfrågan är viktig.

Vår uppfattning är att många av dem som svarade "Nej, inte som det fungerar idag." går att förflytta till "Ja" med fler tankställen och förbättrade stationer. Däremot blir det betydligt svårare att ändra uppfattningen hos dem som är mycket negativt inställda till gasbilar, samt de som bor på landsbygden eller ofta är till fjällen och därför kommer att ha logistiska problem även efter en utbyggnad.

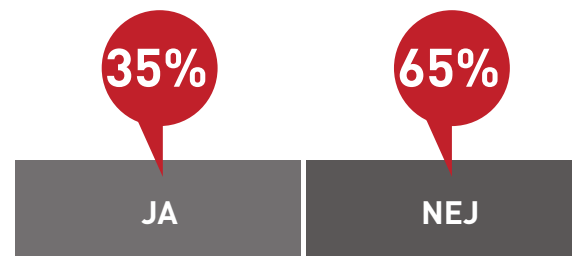
● Skellefteå

ANTAL SVARANDE: 45

● Sundsvall

ANTAL SVARANDE: 56

OMRÅDE 3: ERFARENHETER OCH UPPLEVELSER AV ATT KÖRA OCH TANKA ETT GASDRIVET FORDON

● Nyckelfråga - Skulle du kunna tänka dig att **köpa ett gasdrivet fordon** privat?

ANTAL SVARANDE: 102

URVAL AV KOMMENTARER: **JA**

Varför inte – men de kostar ju en del.

Men tyvärr inte idag pga ekonomiska skäl.

Om det fanns fler tankstationer. Funderar på elbil. Både el och gas är dock stora ekonomiska risker med dyra bilar och osäkert andrahandsvärde.

Bra bilar, ingen skillnad mot min privata. Om det fanns fler tankställen skulle det vara ett bra alternativ.

Det kommer nog att bli en gasbil nästa gång. Pga miljö och billigare.

Eftersom jag bor i Skellefteå. Men det ska vara en roligare bil, det ska hända lite när man trycker på gasen. En bil med bensen + gas = inga begränsningar.

Om bilen kan leva upp till den komfort och de hästkrafter jag vill ha. Drivmedel spelar ingen roll.

Ja, i en framtid. Inte aktuellt nu, är nöjd med bilen vi har.

Har tittat på gasbilar, och har kompisar som har en Volvo hybrid och är nöjda.

Har övervägt det, men senast ville frun ha en automatlåda. Nästa bil kanske blir en gasbil.

Hade tankar på en gasbil innan vi köpte Volvon vi har nu. Men de hade ingen försäljning av gasvolvon i Skellefteå.

Som andrabil, eftersom gastankstället ligger nära. Men den skulle inte fungera som förstabil pga för få tankställen.

Är mycket positiv till miljöbilar - har en etanol idag och tycker den är bra förutom att man måste tanka ofta.

Har funderat på gasbil tidigare privat, blev till slut blev det bensen pga låg driftskostnad.

Hade funderat privat men valde elhybrid istället.

Har funderat på gasbil privat, har tittat på Mercedes och Passat. Men bor utanför staden (Lövånger, ca 5 mil till tankstället).

Gillar tanken med miljövänlighet. Skulle gärna köpa gasfordon OM det finns bättre tillgång till gas.

URVAL AV KOMMENTARER: **NEJ**

Dåligt med tankställen. Om tanknätet var bättre utbyggt och fungerande så kan jag tänka mig en gasbil.

Inte som det ser ut och fungerar idag. Skulle behövas förtätning och ett stabilare system.

Inte idag. Mest en ekonomisk fråga, annars kan jag tänka mig ett miljövänligare alternativ.

Inte som det fungerar idag, om det fanns billiga bilar och fler tankställen skulle det vara ett bra alternativ.

Inte i dagsläget, så få ställen att tanka på. Men om det fanns skulle gasbil vara ett alternativ. Men med fler tankmöjligheter skulle jag kunna tänka mig en gasbil.

För få tankställen, kör ofta till fjällen och då blir det svårt att tanka. Annars är idén med gasbilar bra - bra för miljön.

Hellre elbil om jag skulle välja något miljövänligt. Jobbigt att gasbilarna ska startas på bensen.

Funkar inte när man ofta ska till fjällen.

Inte så länge det enbart finns en tankstation. Har tidigare kört etanol, det funkade bra.

Finns inte tillräckligt många tankstationer. Krångligt att tanka. Dyra bilar.

Inte i dagens läge. Finns inte tillräckligt med mackar.

För få tankställen, är mycket till fjällen. Överväger hellre en elhybrid.

Behöver bättre tanknät än idag. Gärna stationer med både gas och andra drivmedel.

För få tankställen. Jag har för lite koll på servicekostnader m.m. för gasbil, men det måste vara ett bränsle som fungerar många år framöver.

Endast om det vore en NY bil. Begagnat ej ett bra alternativ, drift & service osäkert.

Tveksamt utifrån nuläge, begränsad räckvidd, bor utanför staden, är miljöintresserad - dock ej praktiskt förlagda gasstationer, tveksam om vi nått så långt kring användande av gasfordon.

Min sambo har varit inne på det, men jag tycker att tankningen är så komplicerad så jag vill inte ha en gasbil.

REFLEKTIONER

ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Skellefteå

Användarna i Skellefteå är överlag nöjda med personbilarna som drivs med gas, tankställets placering och betalningen på tankstället. Däremot är man missnöjd med de ofta förekommande köerna vid pumparna, underlaget och avsaknaden av tak. Ett återkommande önskemål är att man ska kunna tanka bensin och gas vid samma tankstation. Förarna av gasbussarna signalerar stort missnöje med fordonen, som har ryckig gång, är svaga och svårkörda. Upphandlingen av nya bussar bör ses över.

● Sundsvall

I Sundsvall framkommer en frustration över vissa bilmärken i bilpoolen men även sopbilarna får kraftig kritik. Här rekommenderar vi att upphandlingen av nya fordon ses över och anpassas utifrån verksamheternas behov.

Sundsvall har ett bra informationsmaterial kring gasfordon, men det gäller att nå ut med det. Tankställets läge kritiserar av många. Dessutom upplever många att det är besvärligt att tanka gas, både själva handhavandet men även pga driftstörningar.

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

Organisatoriska skillnader mellan Skellefteå och Sundsvall

I **Skellefteå kommun** äger kommunen de två tankställena med gas, vilket gör det tydligt vart man ska vända sig vid problem/frågor. I Sundsvall är det istället de privata aktörerna Preem och AGA som ansvarar för tankstället: "Det känns som att ingen har det fulla ansvaret." var en vanlig kommentar.

Sundsvalls kommun har zonindelat sin bilpark utifrån olika drivmedel och gasfordonen körs endast inom staden. Skellefteå kommun har istället tagit beslut om att biogasbilarna ska köras i hela kommunen. Detta medför funderingar hos de verksamheter som har långkörningar.

Bilpoolerna fungerar delvis olika, där man i Skellefteå har centralt ansvar för tvätt och service, användaren har endast ansvar för tankning. I Sundsvall har flera förvaltningar lokala lösningar/rutinerna för tvätt, tankning m.m.

Generellt finns en positiv attityd till de grundläggande bilpoolsfunktionerna. Det som skapar osäkerhet och missnöje är den dagliga användningen inom verksamheterna där fastställda regler och rutiner av olika orsaker ofta inte fungerar i praktiken.

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Tidsaspekten – Skilj på tid och tid

Att själva tankmomentet tar längre tid vid tankning av gas gentemot annat drivmedel är svårt att göra något åt. En del av respondenterna menar också att miljövinsten gör det värt den lilla extra tiden. Ett större problem, upplever många, är de tidstjuvar som finns runt omkring tankningen idag (transport, kötid, strul och driftproblem, osäkerhet mm).

Vi föreslår att det senare tidsbegreppet synliggörs i satsningarna. Att korta ner den totala tiden för att åka och tanka gas kommer att ge positiva attitydförändringar.

Parallellt kan arbetsgivarna använda en retorik som förklarar att kostnaden för den extra tiden vid transport och tankning ingår i investeringen för en hållbarare kommun.

OMRÅDE: **ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER**

● Genusaspekten - Matchning av behov och inköp

Vi uppfattar, framförallt vid djupintervjuerna, en tydlig skillnad i attityd hos män och kvinnor när det gäller att köra gasfordon. Kvinnorna är generellt mer negativa än männen. Detta syns även i betygen i värderingsfrågorna. Vi uppfattar, framför allt utifrån djupintervjuerna, att skillnaderna beror på trygghetsaspekter och möjligheten att utföra sitt arbete och att fordonets egenskaper (främst i Sundsvall) är av betydelse. I intervjuerna visade det sig bland annat att den hårt kritiserade Fiat Puntön framförallt användes av kvinnor.

Vi uppfattar att fordonens egenskaper (t.ex. styrka, storlek och driftsäkerhet) har stor påverkan på såväl attityder som arbetsmiljö/ arbetstid. Vi rekommenderar därför att man vid nyinvestering samt uppgradering av fordonsparkerna ser över och analyserar fordonstyper utifrån verksamheternas behov. Genom att involvera användarna i besluts- och kunskapsarbete kan en bättre acceptans och en större förankring nås oavsett slutgiltigt val av fordon.

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Informera mera

Det finns idag en bra grundinformation framtagen kring gasfordon (framförallt i Sundsvall). Men i svaren framkommer att många inte tagit del av någon information och inte heller gått på en ordentlig introduktion. Eftersom det finns en osäkerhet kring tankning och användning av gas, bör ett systematiskt informationsarbete införas.

Vi föreslår att arbetsgivarna inför en repeterbar personlig information kring användandet av gasbilar. Ställ krav på att nya förare ska ta del av denna information samt delta vid en tankningsgenomgång genomförd av kunnig personal. Dessutom bör man löpande erbjuda visningar av hur man tankar gas ute på tankstället för samtliga användare av gasfordon.

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Övrigt utbud på tankstationen

Generellt: För många av respondenterna var frågan om ett övrigt utbud på tankstället inte särskilt viktig. När de använder sin bil privat menar 68 % att de inte bryr sig om något övrigt utbud. Tillgång till luft och vatten nämner några som önskvärt, så de kan fylla på luft och tvätta rutan. En del vill kunna köpa t.ex. snus, en korv eller mjölk där de tankar. Och några tycker det vore bra att kunna köpa bilrelaterade saker, som reservdelar, lampor och andra biltillbehör.

När de använder gasfordon i tjänsten anger hela 96 % av de svarande att övrigt utbud är utan betydelse - de vill bara att allt kring själva tankningen ska fungera smidigt. Av dem som tycker det är besvärligt att tanka gas anger dock några att en bemannad station vore bra, så de kan få hjälp om det krånglar. Och för att bättre kunna utnyttja arbetstiden/väntetiden när de tankar gas önskar en del tillgång till luft, vatten, hinkar, svampar, papper och papperskorg så man kan tvätta rutorna o.dyl. medan man väntar.

I Skellefteå är ett återkommande önskemål att man ska kunna tanka bensin och gas vid samma tankstation. Dessutom efterlyser ett flertal tak och hårdyta/beläggning för en trevligare och renare utemiljö.

I Sundsvall finns idag möjlighet att tanka bensin och gas vid samma tankstation. Även här finns önskemål om ett skyddande skärmtak när man tankar. Här svarar också några att de använder väntetiden till att fylla på spolarvätska, då det är en av de saker som ingår när man använder bilpoolen, varför de önskar vatten och papper på tankstationen.

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Gasbil privat – Ett medvetet val

Vi uppfattar att de bilägare som valt att köra gasbil privat är medvetna individer – de är intresserade av ny teknik och miljöfrågor. De har gjort ett medvetet val när de köpt en gasbil, och är beredda på vissa eftergifter i och med att de använder sig av ny, miljövänlig teknik.

Vi skulle vilja påstå att dessa personer är "early adopters". Kännetecknande för "early adopters" är att de är först med att införskaffa det senaste inom ny teknik, då de är nyfikna och äventyrliga konsumenter. De är vanligen populära individer, välutbildade, engagerade och har lätt för att prata. De vill gärna berätta om sina erfarenheter av nya tekniska erövringar samt deras för- och nackdelar.

Vidare uppfattar vi att de som valt gasbil inte är rädda för eventuella extra kostnader. För dem är det okey att göra en viss privatekonomisk förlust (t.ex. ett lågt

andrahandsvärde) för att få testa det nya och bidra till en bättre miljö. Flera av de svarande har uppfattningen att driftskostnaden för gasbilen är lägre än för en bil med traditionellt drivmedel.

De som äger en gasbil är vana vid att tanka på olika ställen. Erfarenheterna skiljer sig delvis åt, men alla har stött på de baksidor som finns i handhavandet. De står dock fast vid sitt medvetna val – att det är lite inkörningsproblem i början får man räkna med. Upplevelsen av att det går snabbare och är bättre tryck när de tankar naturgas, jämfört med biogas, delas av flera.

För gasbilsägare är det naturligt att planera in sin tankning och tekniska hjälpmedel, som gasbilen.se, appar och gps, gör det enkelt att hitta till nya tankställen. Att de ofta behöver köra utanför centrum för att tanka gas är inget som bekymrar dem nämnvärt.

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Förslag på uppföljning

När det är dags att bedöma om satsningarna på utveckling och förbättringar lett till skillnader i attityder och upplevelser, föreslår vi en uppföljning av denna undersökning. Uppföljningen bör fokuseras på det sista huvudområdet "Erfarenheter och upplevelser av att köra och tanka ett gasdrivet fordon" och bestå av ett antal nyckelfrågor.

Nyckelfrågor:

- Har du fått en strukturerad genomgång av hur man använder och tankar en gasbil? Om ja, hur upplevdes den?
- Vilken typ av gasdrivet fordon kör du?
- Upplever du någon skillnad i att köra ett gasdrivet fordon i jämförelse med ett fordon som går på bensin eller diesel?
- På vilken tankstation tankar du gas?
- Beskriv din upplevelse av att tanka gas.
- Beskriv din upplevelse av tankstationen.
- På en skala mellan 1 och 6, hur upplever du:
 - Betalningen på tankstationen
 - Tankstationens placering/läge
- På en skala mellan 1 och 6, bedöm dina samlade erfarenheter av att använda och köra ett gasdrivet fordon.
- På en skala mellan 1 och 6, bedöm dina samlade erfarenheter av att tanka ett gasdrivet fordon.
- Skulle du kunna tänka dig att köpa ett gasdrivet fordon privat?

OMRÅDE: ANALYSER AV RESULTAT OCH REKOMMENDATIONER

● Sammanfattning WDO

Efter att ha genomfört intervjuerna uppfattar vi att det finns bred kunskap kring fördelarna med att använda fordonsgas/biogas jämfört med traditionella drivmedel. Med detta följer en vilja och ett engagemang att minska den negativa miljöpåverkan. Attityderna till att köra ett gasdrivet fordon är därför i grunden positiva.

Generellt var respondenterna positiva till att köra personbilar och lättare lastbilar på gas (med undantag av vissa bilmodeller). Däremot har en stor del av respondenterna negativa upplevelser kring att tanka gas och att köra tyngre fordon som går på gas.

Vår uppfattning är att det krävs en förstärkning och en kvalitetssäkring av gasinfrastrukturen i de berörda orterna. **Fler anläggningar och högre driftsäkerhet** är en förutsättning för att användningen av gasfordon ska kunna öka markant och bli ett attraktivt alternativ för såväl verksamheter som privatbilister.

Vi anser även att ett **systematiskt informations- och kommunikationsarbete** krävs för att påverka attityden till användandet av gasfordon. Detta förutsatt att man kan påvisa förändringar kring driftsäkerhet samt förtätning.

Dessutom ser vi ett behov av följande insatser:

- Förstärk utemiljön på dagens befintliga tankställen.
- Skapa en systematik kring information för nya gasfordonsförare samt arbeta med kunskapshöjande aktiviteter för befintliga förare.
- Genomför behovsanalyser inför kommande uppgraderingar av de offentliga fordonsparkerna. Ta gärna in användare som referenser i detta arbete.

"Det bästa vore om alla bilar kunde köra på gas, så vi gjorde oss oberoende av fossila bränslen. Men det krävs fler och bättre stationer. Man måste underlätta så mycket som möjligt för bilanvändarna. Kommunerna och deras bolag bör gå i bräschen och gå över helt till gasbilar."

CITAT FRÅN INTERVJUerna

"Jag tycker att jag får väldigt bra betalt för att tanka ett fordon, dock tycker jag att jag är underbetald för att hjälpa barn med problem."

CITAT FRÅN INTERVJUerna